

Het was 1951 of '52, Nederland was in wederopbouw, nog steeds niet helemaal uit de oorlog, grijs, karig, de donkere tijd van *De Avonden*, van het bisschoppelijk mandement, van manchester pakken aan de ene en engelse, niet kreukende krijtstrepen aan de andere kant van de sociale scheidslijn en grijze herenkleding in het grijze midden. Er moet iets geweest zijn dat mode genoemd werd, maar ik kan me er geen voorstelling meer van maken. Italië was daarna een schok en een verademing. In de straten van Rome had de oorlog kennelijk niet op dezelfde manier toegeslagen, op de trottoirs heerste *la bella figura*, de eerste mediterrane les die ik moest leren was uiterlijk vertoon als levensvoorwaarde. De mensen op de Via Veneto zagen er uit alsof ze nooit iets anders te doen hadden dan aan kleren te denken. Het symbool daarvoor was voor mij de witte schoen. Ik had in Nederland nog nooit iemand gezien met witte schoenen, daarmee zou je op een onherstelbare manier zijn opgevallen. Geld had ik niet, dus witte schoenen zaten er al helemaal niet in, maar een soort zwarte suède slofje dat ze in Italië toch gewoon schoen noemden werd mijn eerste aanschaf. Nu had ik dus Italiaanse schoenen. Dat ze bij de eerste regenbui in het vaderland wit zouden uitslaan wist ik toen nog niet. Dat was pas de tweede les: dat schoonheid en duurzaamheid niet per definitie bij elkaar horen. Arm in arm lopen, dat deden mannen in Nederland natuurlijk ook niet, en met dat beeld van gesticulerende mannen uit een lichtere, frivole wereld ging ik terug naar huis.

Misschien is het voor mensen van nu, waar de codes van kleding hopeloos door elkaar geraakt zijn, niet meer zo goed voorstelbaar, maar vroeger zagen mensen er in het ene land werkelijk anders uit dan in het andere. Mijn volgende reis was naar Londen, bolhoed en tweed, nauwe pijpen, strak aan het lichaam zittende jassen met fluwelen kragen en een zakje voor een pochet. Maar het tweed ging op reis naar het Zuiden en de witte en tweekleurige schoenen trokken naar het Noorden.

Cees Nooteboom

